

1944, september 7. Banská Bystrica. — Pokyny Slovenskej národnej rady o ustavovaní a činnosti miestnych a okresných národných výborov.¹

Všetky okresné a miestne národné výbory v záujme udržania poriadku a jednotného vedenia práce nech bezpodmienečne zachovávajú tieto pokyny:

1. Všade, kde nie sú dosiaľ založené miestne a okresné národné výbory, treba ich hneď utvoriť z príslušníkov všetkých ideových smerov.

2. Národné výbory dozerajú na bezchybný chod verejnej správy, bezpečnosti, poriadku a zásobovania. Zasahujú len iniciatívne a upozornia príslušné orgány, aby urobili nápravu.

3. Národné výbory nech sa postarajú, aby hneď zmizli stopy po ľudáckom režime u nás, menovite nech sú odstránené nápisy, tabule, pomenovania po Hitlerovi, HG, 14. marci, nemeckých veľikášoch a predstaviteľoch ľudáckeho vladárenia u nás. Fašistický pozdrav „Na stráž!“ zakážete.

4. Národné výbory nech pomáhajú vojsku a partizánom pri zaistovaní nebezpečných, podozrivých a nespoľahlivých jednotlivcov, ktorí svojou činnosťou a minulosťou sú spôsobilí ohrozovať našu vec. Zaistíte tieto osoby. Okresné národné výbory nech zašlú soznam zaistených osôb Slovenskej národnej rade.

5. Národné výbory nech pomáhajú vojsku a partizánom pri prehliadke osôb, pohybujúcich sa pešky, vozmo, autami, vlakmi, mimo sídla ich pobytu a nech okamžite zaistia tie osoby, ktoré by bez opodstatneného dôvodu cestovali z jedného mesta do druhého.

Podrobte prísnej osobnej kontrole a prehliadke všetkých, ktorí prekračujú demarkačnú čiaru, oddeľujú[cu] oslobodené územie Slovenska od okupovaného. Nikto, kto nemá osobitné povolenie okresného alebo miestneho národného výboru, nemôže opustiť územie oslobodeného Slovenska.

6. Národné výbory nech sa postarajú o to, aby neklesalo nadšenie z oslobodenia (povzbudenie — zástavy). Preto nech potlačia každý prejav pochybovačnosti, obavy a slabošstva. Panikárov a rozvratníkov hneď zaistiť a odovzdať súdnym, bezpečnostným a vojenským orgánom.

7. Nijaký okresný alebo miestny národný výbor nie je oprávnený vydávať samostatné deklarácie, ohlasy, osvedčenia atď., pokiaľ by presahovali² odbor ich pôsobnosti.

Hlas národa, 7. 9. 1944, čís. 9, roč. II. — „Cesta ke Květnu“, dok. 54, Praha 1965.

¹ Na konferencii právnych historikov v marci 1965 upozornil dr. K. Rebro, ktorý pracoval za povstania v povereníctve SNR pre veci vnútorné, že podľa jeho názoru a vedomostí nemožno tieto pokyny považovať za autentické smernice nijakého orgánu SNR. Vyslovil názor, že sú azda novinárske spracovaním pôvodných smerníc pripravených pre šrobárovský „sjazd“ národných výborov (porov. dokument čís. 214).

Okrem „Hlasu národa“, odkiaľ pokyny preberáme, stretli sme sa s nimi v strojopísnej podobe. Majú nadpis „Slovenská národná rada. Pokyny Slovenskej národnej rady pre miestne a okresné národné výbory“, sú označené ako odpis a tvoria prílohu k obežníku čís. 1 zo 4. 9. 1944 ONV v Banskej Bystrici. Tento obežník, adresovaný notárskym úradom okresu, obsahuje pokyny pre zakladanie národných výborov. (OA B. Bystrica, f. OÚ Banská Bystrica, čís. D1-1 702/44. Koncept obežníka, expedovaného 8. 9. 1944.) Originál obežníka bansko-bystrického ONV spolu s odpisom pokynov SNR (prípojený je aj obežník pov. SNR pre veci vnútorné čís. 7/1944 — vid dokument čís. 247) nachádzame napr. vo fonde Mestský úrad B. Bystrica, kde došiel 8. 9. 1944. (OA B. Bystrica, f. MÚ B. Bystrica, čís. protokolu 10 295 II 1944.)

² V origináli chybné „nepresahovali“.